

Katja Hänninen vas

Kirjallinen kysymys Kelan toiminnasta toimeentulotukiasiassa

Eduskunnan puhemiehelle

Osallistuin Kuka kuuntelee Köyhää -verkoston järjestämään tilaisuuteen, jossa kansanedustajat ja köyhyyttä kokeneet kansalaiset istuivat saman pöydän ääreen etsimään ratkaisuja erilaisiin rakenteellisiin köyhyyttä ylläpitäviin tai siihen myötävaikuttaneisiin ongelmiin. Yksi tilaisuudessa esitelty köyhän perheen tarina nosti esiin Kelan kyseenalaisen menettelyn toimeentulotukiasiassa.

Perheen vanhemmat olivat eronneet ja lapsi asui vuoroviikoin vähävaraisten äitinsä ja isänsä luona. Oli sovittu yhteisymmärryksessä vanhempien kesken, että äiti vastasi kaikista lapsen hankinnoista. Isän luona ollessaan lapsi sai isältä vain ravinnon ja isä sai toimeentulotukena vain lapsen ravintomenot puolen kuun ajalta. Äiti puolestaan osti kaikki lapsen vaatteet ja tarvikkeet ja haki Kelasta lapsen perusosan osana toimeentulotukeaan edellä mainituista kuluista johtuen.

Kela käsitteli äidin toimeentulotukihakemuksen ja on myöntänyt lapsen perusosasta vain puolet siitä johtuen, että lapsi viettää äitinsä luona vain puolet kuukaudesta. Äiti valitti päätöksestä ja Oikaisuvaatimuskeskus hyväksyi valituksen ja ratkaisi asian äidin hyväksi. Oikeusvaatimuskeskuksen päätöksen myötä Kela oikaisi päätöksensä vain niiltä kuukausilta, mitä Oikaisuvaatimuskeskuksen päätös koski. Seuraavina kuukausina Kela jatkoi lapsen perusosan leikkaamista. Kelan juristin ohje kuului: Kelan ei tarvitse noudattaa oikaisuvaatimuskeskuksen päätöksiä. Mikäli äiti haluaa lapsen perusosan maksuun koko kuukaudelta, hänen tulee hakea joka kuukausi jälkikäteksi Kelan päätökseen oikaisu Oikaisuvaatimuskeskukselta, minkä jälkeen Kela palauttaa perustoimeentulotuesta leikkaamansa osuuden niiltä kuukausilta, mitä oikaisuvaatimus koskee.

Toimeentulotukilain 10 § mukaan toimeentulotukea voidaan leikata vain seurauksena työstä tai työvoimaviranomaisen kanssa sovitusta toimenpiteestä kieltäytymisestä. Muita leikkaukselle oikeuttavia perusteita laki ei tunne. Lisäksi tukea saa leikata yhtäjaksoisesti enintään 2 kk:n ajan työstä tai toimenpiteestä kieltäytymisen seurauksena, jonka jälkeen on maksettava täyttä perusosaa vähintään yhden kuukauden ajan. Kyseisen asiakkaan toimeentulotukea on leikattu yhtäjaksoisesti yli vuoden verran.

Hallitusohjelmassa kirjattuna tavoitteena on karsia turhaa byrokratiaa. Perustuslain 19 §:n nojalla jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Kela tärkeimpänä suomalaisten sosiaaliturvasta vastaavana toimielimenä laiminlyö veloitteensa kuukausittain Oikaisuvaatimuskeskuksen päätöksestä piittaamatta. Kyseisen vähävaraisen henkilön kohtelu Kelassa on ala-arvoista. Tämänkaltaisen menettely ei istu kansalaisen oikeustajuun eikä ole linjassa hallitusohjelman byrokratian karsimisen tavoitteen kanssa.

Kirjallinen kysymys KK 371/2019 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä turvatakseen lakien ja asetusten toteutumisen vuoroviikkoasumisessa elävien lasten perustoimeentulotuen maksatuksen toteutumiseksi ja

onko Kela toiminut ohjeistuksen, lakien ja asetusten mukaan, kun se automaattisesti leikkaa lapsen perustoimeentulotukea myös tapauksessa, jossa oikaisuvaatimuskeskus on hyväksynyt asiakkaan valituksen ja todennut, ettei perusosaa voi ko. tilanteessa leikata?

Helsingissä 3.12.2019

Katja Hänninen vas